

Emotie domineert verstand na aanslagen in Parijs

Met Parijs nog vers in het geheugen, lijken westerse politici weer te vervallen in het bekende patroon van beleidsdwalingen dat we de afgelopen vijftien jaar na terreuraanslagen hebben gezien. De overheid verzamelt nog meer data over onschuldige burgers en zegt kapitalen belastinggeld toe voor ongefundeerde en ineffectieve maatregelen. Ondertussen worden moeizaam verworven democratische vrijheden drastisch ingeperkt en wordt zowel de offline als online leefomgeving niet veiliger. De fouten sinds '9/11' zijn buitengewoon precies gedocumenteerd; wetenschappers en rechters geven steevast tegengas. Welke dynamiek stuurt dan toch ons terrorismebeleid in tijden van verwarring?

De reactie op aanslag op 'Charlie Hebdo' liegt er niet om. Miljarden vliegen over de toonbank om de inlichtingenapparaten van Westerse landen uit te breiden. Frankrijk zet honderden miljoenen opzij om de 'gewone' politie te bewapenen met zware vuurwapens. EU-Commissaris Frans Timmermans, nota bene verantwoordelijk voor burgerlijke vrijheden, pleit met steun van bondskanselier Merkel voor zware bewaking van de Europese buitengrenzen.

Een nieuw Europees data-systeem zal alle passagiersgegevens van vluchten die Europa aandoen continu scannen op vals-positief schreeuwende datapatronen. In het verleden zijn talloze mensen onterecht op no-fly lists beland of consequent vast komen te zitten op internationale luchthavens. Ikzelf ben altijd weer de klos, omdat ik ooit met een studentenbandje overal ter wereld

heb opgetreden, ook op ambassades in Jemen, Nigeria en Egypte.

Premier en digibeet David Cameron spant weer de kroon en eist een verbod op robuuste versleuteling van internetdiensten. Hij wil Apple's iMessage en WhatsApp zelfs verbieden totdat beveiligingsgaten worden ingebouwd om de Engelse inlichtingendienst GCHQ te laten meegenieten. Vooral cybercriminelen en niet-Europese inlichtingendiensten zetten de champagne alvast koud met het vooruitzicht op meer lekken in de internettechnologie die burgers, politici en ceo's dagelijks gebruiken.

De openbare ruimte in het Westen, vooral transporthubs en internet, verwordt steeds meer tot een militaire zone waarin u en ik maar beter geen rare bewegingen kunnen maken. Maar daders verstoppen zich slim in de massa. De broers Kouachi wisten hoe je niet opvalt in de databases van het Franse inlichtingenapparaat: ze reisden per auto en communiceerden prudent. Waarom dan ieders vlucht- en internetdata loggen en vrijheden inperken?

Het Westen lijkt opnieuw verstrikt in een proces van 'securitization'. Niet te verwarren met de term uit de financiële wereld, behelst securitization in de politicologie het creëren of bestendigen van een noodtoestand, waarin zeer verregaande veiligheidsmaatregelen worden aangenomen die in feite niet passen in een democratische rechtstaat. Gevoels-

matige en subjectieve veiligheid geeft de doorslag, niet realistische en objectieve veiligheid. Geen verstand, maar emotie.

Tegelijkertijd profiteren politieke en economische machtsblokken van het beleid. De geniale Britse TV-serie 'Yes, Minister' noemde dat al de 'Politician's Logic': we moeten *iets* doen, dit is *iets*, daarom moeten we het doen. De politiek toont spierballen, hoe ongefundeerd ook. En Franse defensiefirma's krijgen miljoenenorders voor extra wapentuig.

Laten we ons verstand spreken, dan past vooral nuchtere analyse en gerichtheid. Collega-onderzoeker Constant Hijzen betoogde op 20 januari al in De Volkskrant dat we geen wonderen moeten verwachten van de inlichtingendiensten. Alle burgers volgen is te duur en onwenselijk in een democratie. Zij kunnen beter focussen op de speld, in plaats van het managen van de uitpuilende hooiberg. Erken ook dat de daders zonder uitzicht op een goed bestaan radicaliseerden in de Franse gevangenis, waar een drastisch tekort heerst aan personeel.

Iedere aanslag deelt op emotioneel vlak een flinke tik uit aan het maatschappelijke welzijn. Maar paniekvoetbal en securitization spelen terroristen in de kaart. Het aantasten van democratische waarden is precies waar fundamentalisten op uit zijn. Westerse politici zouden lessen moeten trekken uit de reactie van de Noorse premier op de verwoestende aanslagen van Anders Breivik in Utoya: Het enige antwoord op aanslagen is meer democratie.

Axel Arnbak is onderzoeker cybersecurity en informatierecht aan het IViR (UvA) en het Berkman Center (Harvard). Reacties @axelarnbak

Inlichtingendiensten, focus liever op de speld dan op het managen van de uitpuilende hooiberg

Axel Arnbak

